

A
református
nők lapja

Megjelenik negyedévente

Mária és Márta

m a g a z i n

XXIII.
évfolyam,
2024 / 3

Az igen legyen

IGEN!

Az ige mellett

Mi leszel, ha nagy leszel? **3. oldal**
(Székely Szabolcs)

Jegyzet

A határozott nemén túl **5. oldal**
(Bustya Sándor)

Interjú

Az ígéret szép szó **6. oldal**
(Korondi Kinga)

Szeretettel és nyitottan **8. oldal**
(Simon Virág)

Ha a gyerek lódít **10. oldal**
(Korondi Kinga)

Egocentrikusok és értékesek **12. oldal**
(Simon Virág)

Irodalom

Tóth-Máthé Miklós: Kocsikázás **14. oldal**

Portré

Ungár Margit (Berekméri Melinda) **16. oldal**

Gyerekoldal **17. oldal**

Keresztretjtvény **18. oldal**

Receptek **19. oldal**

„Cserebere fogadom, többet vissza nem adom” – ezt játszottuk, mondogattuk gyerekkorunkban, amikor valamit nagyon meg akartunk tartani. Egy-egy ceruza, kitűző, karperec vagy kisautó gazdát cserélt, féltve őriztük, csak titokban nézegettük, nehogy valaki rácsapjon, és elkezdje a jól ismert mondókát. Többet vissza nem adom, halálkomolyan gondoltuk. Van-e ma ilyen komolyság, amikor felnőttként nem szárított virágot vagy gombostűre tűzött bogarat cserélünk, hanem kimondott szavakat? Interjú, beszélgetések, elmélkedés ige fölött és az élet eseményei fölött, irodalom, fejtörő, talán még a receptek is a szavak jó ízét, vagy elsőzött, odakozmált aromáját idézik.

Volt időszer, amikor életek függtek attól, hogy valaki betartja az adott szót, vagy letagadja még a hazugságot is. Voltak becsületesek és voltak becsutelenek. Voltak megmentettek és voltak áldozatok. A szavak áldozatai. Erről is olvashatunk. Meg arról, hogy időnként a hazugság zsigerből jön, ami nem csoda, hiszen már az édenkertben megismerkedtünk ezzel a személyvesztéssel. Az igen legyen igen, a nem nem, azóta is kínkeserves küzdelem.

Kisgyermek, ifjúság, meglelt korú ember más-más élethezében „játszik” a szavakkal. Van, aki csak elmutatja jelbeszéddel, amit közölni szeretne, mert másképp nem tehet, és van, aki egyetlen kézfogással pecsételi meg egy hosszú élet igazát.

Izgalmas ma is a szavak világa. Ahogy élni kezdenek, úgy formálódik egy-egy sors. Érdemes olvasni, kimondani, leírni, számon kérni, gyönyörködni bennük. Ezt tettük ebben a lapszámban is. Kedves olvasó, erősödj, nemesedj, épülj te is az adott szó igazában!

• BEREKMÉRI MELINDA

Mi leszel, ha nagy leszel?

„Ellenben a ti beszédekben az igen legyen igen, a nem pedig nem, ami pedig túlmegy ezen, az a gonosztól van.” (Mt 5,37)

Gyermekként mindannyiunknak feltették a kérdést: *Mi leszel, ha nagy leszel?*

Mi leszek, ha majd egyszer, a távoli jövőben nagy leszek? – kérdezték, és egyszer csak hirtelen, szinte egyik pillanatról a másikra nagyok lettünk.

Emlékszem gyermekkorunk egyszerű és őszinte válaszaira. Egyikünk orvos akart lenni, hogy gyógyítsa a betegeket, másikunk úrhajós, hogy felfedezze a világűr titkait, vagy tanár, hogy tudást adjon át a következő nemzedéknek, tűzoltó, sofőr vagy éppen katona. Ezek a vágyak tisztán tükrözték gyermeki szívünk nagyságát, ártatlanságát és azt a vágyat, hogy valami jót, valami tisztát, valami igazat érzünk el az életben.

Változik a világ és változunk mi is. Eltűnt a régi lendület, oda a gyermeki lelkesedés, nyitottság. És ami talán a leginkább hiánycikk lesz felnőtt, illetve idős korra, eltűnik a gyermeki őszinteség.

Mi lettem, mert közben nagy lettem? Vajon a gyermeki, őszinte énünk büszke lenne ránk?

Ahogy telnek az évek, és a gyermek felnőtté válik, a világ bonyolultsága és a világi valóság kezd hatni az álmokra, a korábbi őszinte tervekre. Az élet újabb és újabb kihívásokat állít elénk, amelyekkel gyermekfejjel még nem kellett szembenéznünk. A külvilág elvárásai, a társadalmi normák, a hangos ideológiák, a család és a barátok befolyása mind-mind formálják és alakítják a jelenünkről, jövőnkről alkotott elképzeléseinket.

Jézus tanítása szerint: „Ellenben a ti beszédekben az igen legyen igen, a nem pedig nem, ami pedig túlmegy ezen, az a gonosztól van.” (Mt 5,37) Ezek a szavak emlékeztetnek bennünket arra az őszinteségre és egyenességre, amely gyermekkorunkban annyira természetes volt. Ahogy azonban belépünk a felnőttkorba, gyakran találkozunk olyan helyzetekkel, elvtelen elvárásokkal, megalkuvásokkal, amelyekben a világ különböző ideológiái, izmusai megkérdőjelezzik ezt az egyszerű őszinteséget. A hívő ember számára sem könnyű fenntartani az őszinteséget és az egyenességet. Túl-

ságosan sokszor találkozunk manipulációval, félrevezető kommunikációval, hamis ígéretekkel, álszenteskedéssel. Sokszor előfordul, hogy valaki mást mond, mint amit valójában gondol vagy érez, mert úgy érzi, hogy ez az út vezet leggyorsabban a céljai eléréséhez.

Az ilyen helyzetekben különösen fontos, hogy emlékezzünk Jézus tanítására, és törekedjünk arra, hogy szavaink és tetteink összhangban legyenek egymással, és főként összhangban legyenek Isten szavával, mert ami ezen túl van, az valóban az ördögé. Ha szembe is kell állnunk a világgal, senkihez és semmihez nem kell igazítanunk szavainkat és tetteinket, csak egyedül Istenhez, mert csak Ő adhat hitelt azoknak.

A Zsoltárok könyvében olvashatjuk: „*Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jusunk!*” (Zsolt 90,12) Ez a mondat különösen fontos iránymutatást ad számunkra, mert nem értünk sok mindent. Sokszor nem értjük a világiak fonákságát és álszentségét, sőt sokszor nem értjük az egyháziak fonákságát és álszentségét sem. De kérnünk kell az isteni bölcsességet, amivel közelebb kerülhetünk az Ő igazságához.

Mi is ez a bölcsesség? Milyen isteni bölcsesség az, amely képes felülemelkedni minden hamisságon, álszentségen? Milyen mennyei tudás az, ami háttérbe szoríthatja bennünk az értetlenséget, a kétségeket, és bizalmat kölcsönözhet bizonytalan hitünknek?

Milyen bölcsesség ez? Talán a beletörődés bölcsessége? Nem hiszem. Az elegáns kívülállás bölcsessége? A csak Isten egyértelmű felelősségét hangsúlyozó bölcsesség? A mindig mindenért magunkat hibáztató bölcsesség ez? Az emberi bűnös-

séget ismételtető, és ezzel mindent megoldani látszó bölcsesség ez? A hallgatás bölcsessége? Nem hiszem.

Az isteni bölcsesség más lelkületű. Az isteni bölcsesség egy őszinte hozzáállás az élethez. Az a bölcsesség, amit kérünk és várunk az Istentől, egy olyan látásmód, egy olyan bizalmi légkör, amelyben nem szégyen a kérdés, a nem tudás, a fájdalom, a bukás, az értetlenség és a hallgatás. És nem szégyen az Isten szerinti igent igennek és a nemet nemnek mondani.

Életünk minden egyes napján arra kell törekednünk, hogy folya-

matosan tanuljuk az isteni bölcsességet. A bölcsesség a helyes értékek felismerése és követése az életben. A helyes értékek pedig nem azok, amelyeket valakik el akarnak fogadtatni velünk, vagy ránk akarnak erőszakolni, hanem az, amit Isten mond teljesen egyértelműen. Isten a fehéret fehérnek, a feketét feketének, a meleget melegnek és a hideget hidegnek mondja. Ami közte van, nem egyéb, mint emberi maszatosítás, maibb kifejezéssel élve politikai korrektkedés. Ez pedig nem isteni, hanem emberi, sőt ördögi üzenet és magatartás.

Mi leszek, ha nagy leszek? Mivé lettem? Vajon a gyermeki énem büszke lenne rám? Vajon Isten büszke rám? Gyermekként tiszta szívvel álmodtunk, de felnőttként is meg kell őriznünk ezt az őszinteséget, tisztaságot, a gyermekként még meglévő isteni szikrát a lelkünkben.

Engedjük, hogy napjaink számlálásával őszinte, nagy és bölcs szívhez jussunk, hogy az igazság, az egyeneség és a hitelesség lelkével vezessen bennünket az Isten. Így legyünk naggyá elsősorban Isten előtt.

• SZÉKELY SZABOLCS

A kegyelem csillagjegyében

A következő negyedévben arra a hónapra, amelyikben születél, horoszkóp helyett egy Igét kínálunk a kegyelem csillagjegyében: „...hanem beszédekben az igen igen, a nem nem legyen, mert ami ennél több, az a gonosztól van.” (Mt 5,37)

Január

„A sok beszédben elmaradhatatlan a vétek; aki pedig megtartóztatja ajkát, az értelmes.” (Péld 10,19)

Február

„...de a gyülekezetben inkább akarok öt szót szólni az értelmekkel, hogy másokat is tanítsak, mintsem tízezer szót nyelveken.” (1Kor 14,19)

Március

„Örül az ember, ha felelni tud, és a helyén mondott szó, ó, mely igen jó!” (Péld 15,23)

Április

„Senki titeket be ne csapjon üres beszédekkel, mert ezek miatt jön el Isten haragja a hitetlenség fiaira.” (Ef 5,6)

Május

„Ne szóljatok kevélyen, olyan kevélyen. Szátokból ne jöjjön ki kérkedő szó, mert mindentudó Isten az Úr, és a tetteket ő ítéli meg.” (1Sám 2,3)

Június

„De mondom nektek: Minden haszontalan beszédért számot adnak majd az emberek az ítélet napján. Mert a beszédedből ítélnék majd igaznak, és a beszédedből marasztalnak el téged.” (Mt 12,36-37)

Dsida Jenő

Legyetek őszinték

Lássátok, fáradt vagyok már s nem bírok szavaitok labirintján tévelyegni. Szeretem a nyugodt, nyílegyenes, biztos utakat.

Legyetek őszinték, ne zúdítsatok rám cifraszép szavakat, mert el tudom viselni a meztelen igét és ti is el kell, hogy viseljétek.

Amikor beszélek, ne nézzetek a hátam mögé: az nyugtalanít. Állítástok legyen: igen, igen - és tagadástok: nem, nem.

Mindnyájan biztosan meghalunk. Esik a hó, itt pattog a tűz és mindnyájan testvérek volnánk és nyájas, jó apánk az Isten.

Július

„Hát nem a fül vizsgálja-e meg a szavakat, és nem az íny kóstolja-e meg az ételt?” (Jób 12,11)

Augusztus

„Semmiféle rothadt beszéd ne jöjjön ki a szátokból, csak ami jó, alkalomhoz illő és építő, hogy áldásos legyen a hallgatóknak.” (Ef 4,29)

Szeptember

„Mert az Úr szava igaz, és minden cselekedete hűséges. Szereti az igazságot és a törvényt, az Úr kegyelmével tele van a föld.” (Zsolt 33,4-5)

Október

„Amikor imádkoztok, ne legyetek bőbeszédűek, mint a pogányok, akik azt gondolják, hogy a sok beszéd nyer meghallgattatást.” (Mt 6,7)

November

„Szívének aggódása lesújtja az embert, a jó szó pedig megvidámítja.” (Péld 12,24)

December

„Az Ige testté lett, és közöttünk lakozott, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, aki teljes volt kegyelemmel és igazsággal.” (Jn 1,14)

A határozott nemen túl

Egy töviskoronás gorillát ábrázoló, színházi előadást hirdető plakát lemázolásáról szóló híradás kapcsán több kérdés is megfogalmazódott bennem. A plakát alapja ugyanis egy festmény, és mint minden képzőművészeti alkotás, nyitott az értelmezésre, több olvasata is lehet. Feliratozva azonban egy előadást reklámozó hirdetés, és ennek következtében nem árt, sőt kíváncsú, ha valamilyen képpel jelzi azt, hogy miről szól az előadás. Kapcsolódnia kell hozzá, akár egy irodalmi alkotás esetében a címnek a tartalomhoz. A gorilla az egyik szereplője az előadásnak, a töviskorona azonban miért kerül az özőnvíz történetére utaló előadás plakátjára? Keresztyéneknek egyértelmű, de több értelmező szótár és enciklopédia meghatározása szerint is a töviskorona az a tüskés ágakból font koszorú, amelyet keresztre feszítése során Krisztus fejére helyeztek, ezzel gúnyolták. Jézus szenvedésének eszköze miként köthető ahhoz a színjátékhoz, amelyben több néző állítása szerint nem jelenik meg, és semmiféle utalás nincs rá? Milyen célból került Marosvásárhely főterére ez a keresztyéneket irritáló plakát?

Párbeszéd helyett – levágott színházi plakát Marosvásárhely főterén

Öntsünk tiszta vizet a pohárba, gondoltam, és állampolgári jogommal, illetve a törvény adta lehetőséggel élve, közérdekű adatok igénylésével fordultam a produkciót színpadra vivő intézményhez. Kérdéseim elsősorban arra vonatkoztak, hogy mi indokolja a töviskoronának a plakáton való megjelenítését, de többek közt megkérdeztem azt is, hogy miért nem ajánlják 14 éven aluliaknak az előadás megtekintését. A beadványomra érkezett választ olvasva semmivel se lett tisztább a kép. A művészi és rendezői koncepció része mindaz, ami felől érdeklődöm – ennyit tudtam meg. Egy közpénzből (adóinkból) fenntartott intézmény vezetőjétől ennél többet várok el! Ha már a konkrét kérdésekre nem felel, és koncepcióra hivatkozik, akkor ismertesse, hogy miben is áll, mit céloz meg a művészi felfogás, mi az elképzelés. Ennek hiányában annyira meredeknek és a reklám szempontjából értelmetlennek találom a plakáton szereplő elemek társítását, mintha egy zöld-ségkereskedő fehérneműket és autóalkatrészeket tenne üzlete kirakatába, így kínálná eladásra termékeit. Ha az utcáról betévedt érdeklődő nem értene, hogy miért e szokatlan társítás, akkor jönne a koncepcióra való hivatkozás meg a sopánkodás, hogy milyen szomorú, hogy van, aki számára ez nem nyilvánvaló. A gyanútlan vásárló pedig hadd álldogáljon a kirakat előtt, okolja és szégyellje magát, ha nem érti, hogy mi a koncepció. Már ha van. Mert kielégítő válasz hiányában arra is gondoltam, hogy olyan lehet ez a koncepció, mint a mesebeli császár új ruhája. Hogy a buta, gonosz, hazug ember nem láthatja, és mert nem akar annak látszani, senki sem kockáztatja meg a kérdést, hogy tulajdonképpen milyen ruháról van szó. Az előadás ismertetőjében az áll, hogy a színjáték szerzői olyan kérdésekkel szembesítenek, mint: „Meddig vagyunk

hajlandók elmenni, hogy a saját igazunknak érvényt szerezzünk? Mi kell ahhoz, hogy felelősséget vállaljunk szellemi és spirituális fejlődésünkért, a minket körülvevő világért és egyáltalán a jövőnkért?”

Pákolitz István

Se több, se kevesebb

Belefáradsz a prédikálásba.

Mit érsz vele?

Nagyon makacs a gonoszság.

S a szónak alig van hitele.

De hallgathatsz, ha szólnod adatott?

Bólinthatsz a csalattatásra?

Ami látszatra fölösleges, mégse történik hiába.

S az igaz is igazabb lesz, ha szépen mondd.

Se több, se kevesebb: ennyi a dolgod!

Kérdések tehát bőven vannak. A válaszokat keresem magam is, miközben mások válaszára várok. Meggyőződése, hogy beszélünk, magyarázunk, érvelünk kell, ahelyett, hogy különböző rongálóeszközökkel a plakátnak vagy egymásnak esnénk. Nem feltételezem, hogy a bántás, a feszültségkeltés lett volna az alkotók szándéka, inkább valamilyen rosszul sikerült, át nem gondolt, elhibázott képzetársításra gyanakodom. Az előítéletektől mentes, kölcsönös tisztelet lehet az alapja annak, hogy a művészi szabadság és az emberi méltóság határait békés módon, de határozottan kijelöljük.

• BUSTYA SÁNDOR

Az ígéret szép szó

Spielmann Mihály nyugalmazott könyvtárost, egyetemi előadót, író, publicistát, Marosvásárhely díszpolgárát kérdeztük arról, hogy bízhatunk-e az adott szóban, milyen volt egy hazug, képmutató rendszerben élni, és hogy van-e okunk bizakodni.

– Milyen volt az adott szó régen, változott-e mostanság?

– Az adott szó minden korban azonos, csak a megtartása volt mindig változó, egyrészt az ember jelleméből fakadóan, másrészt abból a tényből, hogy milyen körülmények hatottak rá, hogy meg lehetett-e tartani az adott szót, vagy sem. Ha az emberek között kialakult egy bizalmi kapcsolat, akkor ez általában működött. Akkor is, amikor nagyon kemények voltak az idők.

– Beszélne ezekről az időkről?

– A nagyszüleimet, akik egy nagyobb házban laktak, amelynek több helyiségét bérbe adták, és ennek következtében legalább 12 család társaságában éltek, 1944 májusában bevitték a marosvásárhelyi téglagyárban létesített gettóba. Néhány órát adtak nekik, hogy pakoljanak valamennyit, talán tíz kilót vihettek magukkal, aztán megérkeztek a társzerek, ezekre feldobták az embereket és a csomagokat, és elvitték őket a téglagyárba, majd onnan a halálba. Mielőtt erre sor került volna, nagyapám a legrégebbi lakók-

nak, akikben a leginkább bízott, Kulcsáréknak átadott minden családi iratot, fényképet és néhány értéktárgyat, amelyek a család birtokában voltak, hogy őrizzék meg számukra. Nagyszüleim soha nem tértek vissza, apámnak viszont sikerült megszöknie a munkaszolgálatból, és 1944 decemberében, huszonhét éves korában hazavergődött. Visszatért Marosvásárhelyre, és Kulcsárék hiánytalanul átadták a rájuk bízott dolgokat. Így maradtak fenn a családi albumok, nekik köszönhetően láthattam a nagyapám, nagyanyám, családtagjaim fényképeit. Megőrizték, visszaadták ezeket a dolgokat, és a Kulcsár családdal továbbra is bizalmas, jó viszonyban voltunk.

– Bizonyára eltérő jellegű példát is tudna mondani...

– Sajnos igen, sok olyan eset is volt, hogy a másra bízott vagyont nem adták vissza, mindent letagadtak. Előfordult, hogy a hazatértek különböző helyeken találtak rá és ismerték fel egykori vagyontárgyaikat.

– A személyes kötődésen túl, mennyire voltak értékesek ezek a dolgok, lehetett volna velük kereskedni?

– Nem tudom, mekkora anyagi érték lehetett, nem is erről van szó. Szentimentális értékén túl az a fontos, hogy a rájuk bízott dolgokra vigyáztak. Megőrizték egy olyan ember számára, akiről tudták, hogy üldözött, hogy nincsen semmiféle polgárjoga, akit mindentől megfosztottak. Bízta benne, hogy hazajön, élni fog, véget ér a háború, a borzalom, és újra élni lehet majd. Hittek abban, hogy lehet egymáson segíteni. A segítség mértéke pedig mindig más volt, és a viszonyoktól függött. Vásárhely kisváros volt, gyakorlatilag a polgárok ismerték egymást, az 1940-es népszámláláskor 41000 lakosú. Ebből a háború végéig a férfi lakosság jelentős része elpusztult, a zsidó lakosságból majdnem mindenkit deportáltak, az ötezer körüli emberből 1500 jött vissza, elsősorban a munkaszolgálatos férfiak, akik a magyar hadsereg mellett kisegítő szolgálatot teljesítettek. Ezeknek az

• Interjú

embereknek egy új életet kellett kezdeni, ehhez pedig bizalom kellett. Aki eldöntötte, hogy ide visszajön, az általában az államosításig itt is maradt. Amíg a tulajdonhoz nem nyúltak hozzá, addig az emberek bíztak abban, hogy itt talán valami más fog történni.

– Az 1950 után épülő világban mi változott a bizalom tekintetében?

– Amikor elkezdődött a szocializmus építése, új emberek jelentek meg, új elvárással léptek fel a lakossággal szemben, és a párt elvetette a bizalmatlanság magvát az emberek között, azzal, hogy egy besúgó rendszert, egy túlzott biztonsági rendszert vezetett be. Az emberek lassan bezárkóztak, megnézték hogy kikkel barátkoznak, megszűnt a vendéglői mulatozás, az együtt éneklés, megrendült az egymás iránti bizalom. Kötelezővé tették a kivonulást május elsején, augusztus 23-án és november 7-én.

– Ezek a felvonulások nyílt hazugságok voltak.

– Persze. Ebben az időben ellátási zavarok voltak, és általában az ünnepek előtt húst, cukrot vagy olajat osztottak, hogy az emberek ne békétlenkedjenek, a felvonulás nehogy tüntetéssé alakuljon. Ezzel fékezték, kábították, csillapították az embereket. Ebben a világban éltünk. A szülők intették a gyerekeiket, hogy az iskolában ne beszéljenek arról, amit otthon láttak vagy hallottak. A hazugság már az iskolában kezdődött, és azt a tanárt, aki megpróbált ez ellen tenni, általában feljelentették.

– 1989-ben úgy gondoltuk, hogy visszaállhat a bizalom.

– A társadalmat váratlanul érte, hogy megszűnt egy elnyomó rendszer, és megjelent egy szabadabb másik. Az 1952-ben megszüntetett civil szervezetek elkezdtek újraala-

kulni, az emberek elkezdtek társulni, szövetkezni, új bizalmi hálót kialakítani.

– Ezt előrelépésnek tekinthetjük?

– Szerintem igen. Olyan szervezetek alakultak, amelyekben kapcsolatba kerültek egymással olyan em-

bera azáltal, hogy elkezdtek utazni. A politika viszont megosztotta az embereket. Különböző pártokba csoportosultak, sokszor nem igazán ideológiai alapon, hanem valami divatos jelszót felkapva, azt remélve, hogy a párt tagjaiként több olyan információhoz juthatnak, amelyek a boldogulást segítik. A titkos társaságoktól a nyílt társaságokig minden létrejött ebben a világban.

– Marosvásárhelyen, egy vegyes lakosságú településen, milyennek látja az egymás iránti bizalmat jelenleg?

– Sokkal nagyobb a bizalom az azonos nemzeti-ségűek iránt. Ez részben az 1990-es marosvásárhelyi események következménye, akárcsak az is, hogy azóta két társadalomként él együtt ebben a városban a román és a magyar közösség. Az előbbiek Kolozsvár és Bukarest felé irányulnak, az utóbbiak pedig Budapest felé. A bizalmat országos szinten az fogja megerősíteni, ha megépülnek az autószeradák, és megindul az emberek között a közlekedés. Akkor lehetőség lesz egyfajta közeledésre és perspektívaépítésre.

• KORONDI KINGA

Sárközi György

Parancs

Néha még hallom a titkos parancsot: szóltam! szavamnak adj emberi hangot.

S mint ki gázolva szembeszáll az árral,
hogy merítsen belőle egy pohárral,
s mint aki gyertyáját tűzvészbe mártja,
hogy kanócat meggyújtja éjszakára,

úgy küzdök egy pohárnyi tiszta szóért,
s tiszta fényért, egy szobáralalóért.

berek, akik addig nem is ismerték egymást. Megszaporodtak a nyilvános rendezvények, kialakult a közösségük, kitágult az emberek látóhatá-

Augusztus 23-ai felvonulás (1950 körül)
Fotó: www.azopan.ro / László Csaba Levente

Szeretettel és nyitottan

Mennyire lehetünk toleránsak, mikor kell közbeszólnunk, ha ocsmány szavakat, istenkáromlást hallunk? Fogadjuk el, hogy ilyen a mai világ, vagy szálljunk szembe vele? Hol van a határ, és hogy tudjuk ezt szeretettel betartatni? – ezekről a kérdésekről beszélgettünk Bardócz Csaba bikafalvi református lelkésszel.

Bardócz Csaba több mint 15 évvel ezelőtt, teológus korában hozta létre a Keskeny út sátrat, missziós célokkal, hogy egy politikai, közéleti, világi táborban lehetőséget nyújtson

mindenkinek, hogy találkozzon Isten igéjével, Jézus tanításával.

A misszió fontos

A lelkész elmondta, hogy a Keskeny út sátorba már az első években kezdett járni hozzájuk egy vásárhelyi csapat, amelynek tagjai órákig vitatkoztak velük, provokálták őket, azt várva, hogy rakják ki őket a sátorból, de nem ez történt. „Mi missziós céllal hoztuk létre a sátrat, így toleranciával, nagy szeretettel, nyitottsággal fordulunk mindenki felé. Megtörténik, hogy beleszólnak az áhítatokba, az előadásokba, és az előadótól is függ, hogy ezt hogyan tudja lereagálni. Ha valaki a templomi környezethez van szokva, akkor az meghúzza élesen a határt, de akkor nem lehet a hallgatóságot elérni. Ha keményen reagálunk, akkor elveszítjük az embert, nekünk pedig az a célunk, hogy Istenhez közelebb vonzzuk őket, megmutassuk Jézus szeretetét. Az Ő szeretetéből merítünk, hiszen Jézus nagy szeretettel és türelemmel viseltette az emberek irányában” – mondta Bardócz Csaba, aki azt is elmesélte, hogy az évekig visszatérő, sokáig csak kötekedő vásárhelyi csapat egyik tagja ma már presbiter. Egykor azt mondta, hogy az egyház csak az emberek pénzét akarja, ma már arról beszél barátainak, hogy fizessék ki a képét, mert másképp nem lehet a gyülekezetet fenntartani.

Tusványoson is vannak azonban olyanok, akik a Keskeny út sátor önkénteseit csak ki akarják használni. Vannak például olyan szülők, akik csak azért akarják beadni a foglalkozásokra a gyermeküket, hogy addig ők nyugodtan sörözhessenek, borozhassanak. Ezt nem fogadják el, és ha valaki rendszeresen ezt teszi, akkor visszautasítják.

Reményik Sándor

Az ige

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
És áhítattal ejtsétek a szót,
A nyelv ma néktek végső menedéktek,
A nyelv ma tündérvár és katakomba,
Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek!

E drága nyelvet porrá ne törjétek,
Ne nyúljon hozzá avatatlanul
Senki: ne szaggassátok szirmait
A rózsafának, mely hóban virul.
Úgy beszéljen ma ki-ki magyarul,
Mintha imádkozna,
Mintha aranyat, tömjént, myrrhát hozna!

És aki költő, az legyen király,
És pap, és próféta és soha más,
Nem illik daróc főpapi talárhoz,
S királyi nyelvhez koldus-dadogás.

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
Vigyázzatok: a nyelv ma szent kehely,
Ki borát issza: *Élet* borát issza,
Előre néz s csak néha-néha vissza –,
S a kelyhet többé nem engedi el!

Mindennap

Bardócz Csaba szerint a mindennapi életben is megtörténik, hogy a lelkészt át akarják verni, ki akarják használni. Voltak ilyen esetei vállalkozókkal, akikkel szemben határozottan ki kellett állni, mert együgyűnek nézték.

A református lelkész arról is mesélt, hogy az általa szervezett Hun táborba érkező gyermekek egy része csúnyán beszél, ocsmány szavakat használ. Úgy próbálják őket leszoktatni erről, hogy akit rajtakapnak, hogy trágár szavakat használ, azoknak guggolniuk kell. Pár nap múlva már sokkal jobban odafigyelnek a szavaikra. „De jönnek a szüleik, és halljuk, hogy ugyanazon ocsmány szavakat használják, így nincs amiért csodálkozni a gyermekeken. A tábor végére a gyermekek némiképp leszoktak a csúnya szavak használatáról, de következő évben megint újra kell kezdeni velük mindent.”

Bardócz Csaba azt tapasztalta, hogy Udvarhelyszéken a felnőttek jelentős része szinte minden mondatában használja a nemi közöszlésre vonatkozó szavakat, akár egyházi környezetben is, például presbiterek is. Már észre sem veszik, hogy így beszélnek. Ilyenkor a lelkész meg szokta ismételni a mondatot, a trágár kifejezés nélkül. Van, aki észreveszi magát és pironkodik, van, aki nek fel sem tűnik.

A református lelkész azt tapasztalta, hogy már a kulturált emberek, tanárok is olyan természetességgel használják a csúnya szavakat, hogy észre sem veszik. „Amikor felnőttekkel találkozom és így beszélnek, akkor viccesen azt szoktam mondani, hogy legyen szíves ne beszéljen trágár szavakkal, mert nem fogok tudni aludni, mert egész éjszaka a lelki üdvéért kell imádkozzak. Van, aki többet előttem nem beszél csúnyán, és ha még kiszalad a csúnya szó a száján, elnézést kér. Szoktam mondani, hogy nem tőlem, hanem a Főnökötől kell elnézést kérni. Sajnos egyre inkább felnőttekre is jellemző, hogy trágár szavakat használnak, nemi szerveket és dolgokat emlegetnek, és azzal mentegetőznek, hogy ez nem káromkodás, hiszen Isten nevét nem veszik fel.”

Szemlér Ferenc

Szavak

Így hallottam én ezt a szót: „Kenyér”,
és „Föld”, és „Só”, és „Ember”, és „Öröm”.
Ki megtanított rájuk, rég nem él,
és felidézni nincsen őt erőm.

Fedi volt testét sűrű, renyhe hant,
Vak csont a volt édes-beszédű fej.
A rög alól mégis kicseng a hang,
és nem torzítja semminő zörej.

Hiába tömte száját be a vég,
nyelvét hiába tépte ki a rák:
szép szavaiból épül fel a lét
fogalma bennem, a való világ.

Mit sejtek csak zenén, más hangokon,
bennük tapintom és lélegezem.
Varázslatukra lett csak otthonom
az értelem-fagyasztó végtelen.

Miattuk érzem, hogy itthon vagyok
a földön...élnem s küzdenem szabad...
Magamra hát sohase hagyjatok,
világteremtő, hűséges szavak!

A bikafalvi lelkész szerint fontos, hogy ezt szóvá tegyük. De úgy kell felhívni erre a beszélgetőtársunknak a figyelmét, hogy az ne bántó, kioktató, lekicsinylő legyen, hanem szeretetteljes, méltó Jézus tanításához, Jézus tanítványaihoz.

Beszélgetőtársunk rendhagyó módon reagált a nagy port kavarázó párizsi olimpia megnyitójára is. Mint elmondta, ahelyett, hogy otthon duzzogjon és szereteteinek méltatlankodjon a megnyitó egyes, a kereszténységet sértő jelenetei ellen, felutazott Bukarestbe. A francia nagykövetségre vitt egy kenyeret, hiszen Jézus azt tanította, hogy ha megdobnak kővel, akkor dobd vissza kenyérrel. A kenyérrel szeretne volna érzékeltetni, hogy bár az olimpia megnyitója sértő volt a keresztyének számára, ő jelképes gesztussal akarja felháborodását jelezni. Nem támadóan, hanem szelíden, ahogy Jézus tanította.

• SIMON VIRÁG

Ha a gyerek lódit

– Elemista koromban történt, hogy iskolából hazafelé tartva azt meséltem a társaimnak, hogy nagybátyám a padlásunkon tartja a motorbiciklijét. Annak ellenére állítottam ezt, mégpedig úgy, hogy már szinte én is elhittem, hogy a lakásunknak nem is volt padlása. Hazudtam, mint oly sok társam, ok és cél nélkül...

– A kisgyermekek játszanak és fantáziálnak, ez korfüggő jelenség, első és második osztályban elég gyakori, de semmiképp sem kóros állapot. A fantáziálás háttérében az állhat, hogy kívánnak valamit, ami nincs, vagy szégyellnek valamit, és átszínezik a valóságot. Nagyobb korukban (harmadik-negyedikesen) is előfordulhat, hogy ha rossz fát tesznek a tűzre, ha nem felelnek meg az elvárásoknak, vagy ha összevesznek, és menteni próbálják magukat, ehhez az eszközhöz folyamodnak. Ahogy nőnek, és érik, fejlődik az erkölcsi értékrendjük, élesednek a határok, és szembesülnek azzal, hogy a fantáziálás, lóditás hazugságnak minősül. Az oktatás és a nevelés hatására tudatosul bennük, hogy az elkövetett hibáknál súlyosabb annak a megítélése, hogy letagadnak valamit, vagy nem mondanak igazat. A szülők és a pedagógusok is azt próbálják megér-

Moldován Leila tanárnő három gyerek édesanyja, a dr. Bernády György Általános Iskolában tanít 2006 óta. A szülő–gyerek kapcsolat buktatóiról, fantáziálásról, hazugságról, titoktartásról, valamint a bizalom fontosságáról beszélgettünk vele.

tetni a gyerekekkel, hogy elsősorban nem az elkövetett csínytevések vagy az elmulasztott kötelességek miatt haragszanak, hanem a köntörfalazás, a tagadás miatt. A bevallott tetteket meg lehet bocsátani.

– A gyerekkori hazugságaimról már kimondásuk pillanatában tudtam, hogy távol állnak a valóságtól, hihetetlenek, mégis ragaszkodtam hozzájuk. Például, ha piros pont nélkül mentem haza, akkor azt mondtam, hogy aznap nem adtak pontot, jöllehet minden nap minősítették a viselkedésünket, csak a pont színe változott. Aggódjon a szülő, ha nyilvánvaló képtelenséget hall, vagy bízson abban, hogy gyermeke előbb-utóbb kinövi a fantáziálást?

– Ahogy a gyerek erkölcsi értékrendje fejlődik, erősödik, többnyire kinövi, de sajnos előfordulnak kivételek is. Ha kórossá válik a hazudozás, akkor az veszélyezteteti a szülő és gyermek közti kapcsolatot, bizalmatlansághoz vezethet, ezt pedig ki kell küszöbölni. Mindent meg kell tennünk azért, hogy a gyermek a serdülőkor idején is tudjon őszinte lenni, ebben az érzékeny életszakaszában is be tudja vállalni a rossz döntéseit.

– Attól tartok, hogy ezt a feladatot sokan elbukjuk.

– Volt olyan helyzet, hogy én magam is úgy éreztem, hogy elbuktam. Valószínűleg nem voltam elég figyelmes, szenvedtem is emiatt. Nem az bántott igazán, hogy hazudott a főiskolás korú gyermekem, hanem az, hogy nem vettem észre, hogy mi az oka a hazudozásnak. Elsőéves egyetemista korában, már az első tanulmányi hónapok után többször mondogatta, hogy ő nem szereti a választott szakot, nem ilyennek képzelte, nincs kedve hozzá, az órákat sem igazán látogatta. Én pedig az apjával együtt arról próbáltam meggyőzni, hogy legalább az első évet el kell végeznie, hogy jobban megismerje ezt a pályát, aztán egy év után majd eldöntheti, hogy akarja-e folytatni, vagy átiratkozik egy másik szakra. Így telt el a második félév, és következő év szeptemberében, amikor felköltöztettük Kolozsvárra, hogy kezdje a második évet, másnap telefonált nekem, és elmondta, hogy nem sikerült átmennie az első éven. Valószínűleg az utolsó percig hitt abban, hogy valamiképp meg fogja oldani, hogy átmenjen, pedig semmi reális alapja nem volt ennek. Mikor minden reménye elűszott, akkor hí-

Fotó: www.freepik.com

vott, én pedig rádöbbsentem arra, hogy mi a magyarázata annak, hogy csak most szólt. Annak ellenére, hogy ő ott akarta hagyni a választott szakot, szülőkként mi folyton azt hajtogattuk, hogy el kell végeznie legalább az első évet, s mivel ez nem sikerült, nem merete bevallani, hogy nem volt erre képes. Roppantul bosszantott az, hogy én hogy lehettem ennyire figyelmetlen, és rosszul esett, hogy korábban nem volt bizalma ahhoz, hogy elmondja ezt a helyzetet.

– Mit tegyünk, amikor kiderül az igazság? Amikor jön a gyerek a fekete ponttal, az ellenőrzőjében beírással...

– Mindenképpen beszélni kell róla. Higgadtan, nem üvöltözve, lehetőséget adva a gyereknek, hogy ő is mondhasa el, hogy mi történt. Ha ingerülten fordulunk hozzá, ha a „bezzeg a másik” példáját hozzuk fel, szorongást váltunk ki, bizalmatlanná válik irántunk. Nagyon kell vigyáznunk a gyerek és szülő közötti kapcsolatra. Sokszor elmondom a diákjaimnak is, hogy bármilyen bajuk adódna, bármi butaságot tennének, a szülő lesz az, aki elsőként segít rajtuk, vele kell bizalmas kapcsolatban lenni.

– A bizalmas kapcsolat mellett, vagy annak ellenére, lehetnek titkaink is...

– Az intim szférát tiszteletben kell tartani, és eléggé személyfüggő kérdés, hogy ki mennyit szeretne önmagáról elmondani. Ami engem illet, annak idején anyukám azt mondta, hogy ő akkor nyugodt, hogyha meg van győződve arról, hogy én jól vagyok. Voltak ugyan olyan történések, amelyeket nem szívesen mondtam volna el neki, de mert a nyugalma fontosabb volt számomra, beavattam azokba a dolgokba is. Elmondtam, hogy legyen nyugodt. Ezzel szemben, a nagyobbik fiam mindig kommunikatív volt, beszámolt a dolgairól, tanácsot kért, beszélt a problémáiról. A középső pedig nem mondta el, hogy mi bántja, de ha láttam rajta, hogy szenved

La vita è bella

Azt gondoljuk, hogy némi kitartással szót érthetünk bárkivel. Úgy tűnik, hogy a mindennapi tapasztalataink ezt erősítik, de elég csak egy kicsit kilépni a komfortzónánkból és máris látszik, hogy stabilnak hitt világunk mennyire törékeny. Nemrég lehetőség adódott, hogy jelnyelvi képzésen vegyek részt, amelynek egyik hozadéka az, hogy találkozhattam olyan hallássérültekkel, akik hajlandók voltak a köztünk levő kommunikációs szakadékot áthidalni.

A legelső meglepetésem, hogy mekkora örömet jelent számukra, hogy valaki „beszélni” próbál hozzájuk. Azt hiszem, így még soha életemben nem örült idegen annak, hogy beszélgetni próbáltam vele. Ezen túlmenően viszont arra is rá kellett jönnöm, hogy egészen más világot látnak ők. Sokkal nehezebb a hozzáférésük a megértéshez, a tanuláshoz, és éppen ezért a világról alkotott ismereteik is jelentősen különböznek a mieinktől. Lehetőségeik sok tekintetben korlátozottabbak, mint a mieink, nekik nem csak szorongalom kérdése, hogy tanulnak-e, vagy sem. Az egészségügyi alapellátáshoz is például tolmács segítségére van szükségük.

Világuk kényszerűséből sokkal zártabb, mint azt gondolnánk, ugyanakkor bár sokuknak adott ma már a lehetőség, hogy készülékekkel javítsanak hallásukon, nem mindig élnek a lehetőséggel. Nagy meglepetésemre a magyarázat egyszerű: megszerették, megszokták a csendet, és a túl sok zaj egyszerűen zavarja őket. Számomra sokat adott a velük való találkozás, hiszen általuk egy egészen új perspektívából ismertem meg a világot, és újra rácsodálkozhattam annak szépségére, mert az élet szép.

- k2 -

mint a kutya, és rákérdeztem, hogy az-e a gond, amire én gondolok, akkor bevallotta. Ő az a fajta, aki nem kívánja megosztani a gondjait, kell várnom, amíg beszélhetünk róla. Különbözőképpen működünk. Ugyanezt tapasztaltam meg a szeretetnyelvvel kapcsolatban is. Van, aki azt igényli, hogy ölelgesd és puszilgasd, beszélj vele, és van, aki azt, hogy ajándékot kapjon vagy adhasson. Másképp nyilvánítjuk ki a szeretetünket, és különbözik a szeretetigényünk is.

– A szülő és gyerek közötti bizalmas kapcsolat kizárja az ellenőrzés szükségességét? Telefonhasználat tekintetében például...

– Azt szoktam mondani, hogy a szülők úgy adnak telefont a gyerekek kezébe, hogy használati utasítást nem csatolnak hozzá. Nem gondolnak arra, hogy mennyi veszély fenyegetheti a gyereket. A telefont elsősorban nem hanghívásokra, ha-

nem játszásra, internetezésre, csoportok létrehozására, tartalmak megosztására használják. Elméletileg lehetne valamilyen időkorlátot szabályozó alkalmazást telepíteni a gyermek telefonjára, de ez tulajdonképpen annak a beismerését jelentené, hogy a szülő nem képes ellenőrzés alatt tartani a helyzetet. Egyúttal az önkontrolltól is megfosztaná a gyereket, elvenné annak a lehetőségét, hogy ő maga próbáljon önmagának határokat szabni. Különben is, nincs az a korlát és szűrő, amelyet a gyerek ne tudna kijátszani. Nekünk elsősorban a káros és veszélyes tartalmak felismerésére, felelősségre és önkontrollra kell tanítanunk a gyerekeket. Ebben is, mint az élet egyéb területén – és ez lehet a beszélgetésünk legfontosabb üzenete –, azt kell megtanítanunk a gyerekeinknek, hogy bármi történik is, a szülő az, akihez bizalommal fordulhatnak.

• KORONDI KINGA

Egocentrikusok és értékesek

Rugalmasabb, nem akar megfelelni a társadalom elvárásainak, de tud elkötelezett lenni, ha valami, valaki fontos számára – így jellemezte a fiatal generációt Lukács István Vilmos református lelkész, akivel arról beszélgettünk, hogy vajon szavatartók-e a mai fiatalok.

Lukács István Vilmos, a marosvásárhelyi kövesdombi gyülekezet lelkésze, hosszú évek óta foglalkozik ifjúsági munkával is, gyerek és fiatal csoportok vezetésével. Nemrég a saját ifjúságával és

ják részt venni az istentiszteleten, vagy más alkalmon. Nem igazán érdekli őket, hogy mit gondol a közösség a késésről, nem tartják annyira fontosnak a megfelelést. Eljönnek, és kiállnak a templomban kapucnis felsőben, nem érdekli őket, hogy ki mit gondol, rugalmasak, és az a fontos, hogy ők jól érezzék magukat.

Veszhet az előleg is

egy gyermekotthon fiataljaival, hatvannál több kamaszszal táboroztak egy hétig. Vele beszélgettünk arról, hogy milyen is a mai fiatal generáció szavahihetősége, lehet-e számítani rájuk, betartják-e ígéreteiket? Hiszen hajlamosak vagyunk elővenni a bezzeg a mai fiatalok skatulyát, és inkább a negatív dolgokat észrevenni és megjegyezni, amikor róluk van szó.

Attól függ

A lelkész szerint fontos felismerni, tudatosítani, hogy minden generáció valamiképp más, különbözik az előzőtől. A mostani, az úgynevezett Z generáció teljesen másképp viselkedik, mint az előző. Hópihe, snowflake generációnak nevezik is őket, hiszen kevésbé strapabírók, a feszültséget, nyomást nem bírják, gyorsan és gyakran váltanak, ha egy feladathoz nincs kedvük. A konfliktusokat kerülik, inkább hallgatnak, és eltűnnek, minthogy ellentmondjanak, szeretnek rugalmasak lenni.

Mindez arról árulkodik, hogy nekik az egó, az én a fontos. Egocentrikusabbak, és ezt fel is vállalják. Inkább minden először róluk szól, és azután a közösségről. Egészségtudatosabbak, odafigyelnek arra, hogy mit esznek, mennyit pihennek. Nem gond nekik, ha elkésnek valahonnan, például ha elkésnek a templomból, nekik nem gond bejőnni, ha fontosnak tart-

Lukács István Vilmos arról beszélt, hogy míg például az ő generációja, ha azt mondta, hogy eljön egy táborba, akkor az, ha csak valami nagy dolog nem történt, így is volt. Aztán lassan kellett előleget kérni, mert sokan bejelentkeztek, és ígérték, hogy jönnek, de meggondolták magukat. Akkor nagyon sokan már azért is elmentek, hogy ne veszítsék el az előleget. Most már megtörténik, hogy ha nincs kedve a fiatalnak, előleg ide vagy oda, akkor is, ha elvész a pénz, akkor sem mennek el. Ezzel most találkozott először. És ez komoly gondot jelent egy tábor megszervezésekor is, de más olyan helyeken, ahol programálás van, mint például a fogászaton vagy más szolgáltatások esetében.

Van, ami, aki fontos számukra

A református lelkész azt is kihangsúlyozta, hogy tapasztalata szerint ahova a mai fiatalok érzelmileg kapcsolódnak, ott igyekeznek betartani az adott szót. „Ami motiválja őket az a közösség, a saját korosztályuk vagy akár felnőttek jelenléte is, de nem a szülők jelenléte. Ha van egy társaság, ahova elkötelezték magukat, akkor ott igyekeznek tartani az adott szavukat, ott motiváltak.”

Mivel kevesebbet adnak a társadalmi normákra, a megfelelésre, ezért a szavahihetőségük annak függvénye, hogy hova akarnak tartozni. A mostani táborban is kiderült, hogy ha elkötelezték magukat a

• Interjú

csoport iránt, akkor felvállalnak olyan dolgokat, amik számukra kényelmetlenek, mint például mosogatás vagy más munka. Ha ez benne van a csapat normában, akkor ők is megteszik. „Szoktam viccelődni a fiatalokkal, akik mosogatnak a táborban vagy más közösségi alkalmon, hogy képet készítek, és hazaküldöm a szüleiknek, akik arról panaszkodnak, hogy otthon soha semmit nem mozdítanak előre.”

A lelkész szerint téves kijelentés lenne azt mondani, hogy a fiatal generáció nem tartja a szavát, megbízhatatlan, inkább az az igaz, hogy ha nagyon akarnak, akkor nagyon tudnak, ahol motiváltak, ott tartják az adott szavukat.

Hogyan lehet motiválni őket?

Az alcímben feltett kérdésre Lukács István Vilmos azt válaszolta, hogy szem előtt kell tartani, hogy a mostani fiatal generáció is keresi a helyét, a társaságot, ahova tartozhat. Nem mindegy, hogy milyen társasághoz kapcsolódnak, mert előbb-utóbb mindenképp betöltik ezt az űrt. Ők a kövesdombi gyülekezetben, a konfirmációs felkészítő alatt nagyon igyekeztek több összerázó megszervezésével közösséget alkotni a társaságból. Próbálták elérni azt, hogy otthonra, csapatra találjanak, tudva azt, hogy akkor ez motiválni fogja őket, és ide fognak jönni. „Jó látni, hogy konfirmálás után is járnak templomba, mert ez nem jellemző nálunk a református egyházban. Ha őszinték vagyunk, akkor kimondjuk, hogy nem az evangéliumért jöttek, hanem a közösségért, és hogy együtt bandázzanak. De ha a vakációs bibliahéten azt mondjuk, hogy kell segítség, 16-17 fiatal itt van, és segít, mert együtt lehetnek. Így lehet az értékeket, az evangéliumot átadni.”

Összegzésként a református lelkész azt hangsúlyozta, hogy ez a generáció nem jobb, vagy rosszabb, hanem más. Nekik is komoly harc megtalálni a helyüket, ki kell derítsék, hogy kik legyenek. Az biztos, hogy nagyon elszántak, rengeteg érték van bennük, és nem szabad előítéllettel feléjük fordulni, hanem segíteni kell nekik abban, hogy meglássák, hogy értékesek.

• SIMON VIRÁG

Endrődi Sándor

Az igaz szó

Förtelmes dolog a hazugság,
Az igazmondás szép nagyon.
Ami szíveden van, fiacskám,
Az legyen mindig ajkadon.

Nézz nyíltan, bátran a szemembe,
S ha szólsz, mondd mindig a valót;
Beszéld el, amit cselekedtél,
Mindegy: ha rosszat vagy ha jót.

Az igaz szónál nincs a földön
Emberhez méltóbb, szebb beszéd,
Ez mind tükör híven mutatja
Az erős férfi jellemét.

Ne csúrd-csavard, mit néhány szóval
Elmondhatsz könnyen, igazán;
A hazudozás örvény, melyben
Forogsz s el is merülsz talán.

Ha jót tettél, csak valld be büszkén,
Büszkén, szerényen s boldogan,
Hogy ahhoz, amit cselekedtél,
Tapsolhassunk mindannyian.

S ha rosszat: azt is valld be bátran,
Bár arcod szégyenpírban ég,
Nincs semmi baj, ha szívből bánod
És érzed, hogy – rosszul tevéd.

Míg bűnbánatod pírja lángol
S szemedből sűrű könny pereg:
Arcod angyalkák simogatják
És Isten megbocsát neked!

Tóth-Máthé Miklós

Kocsikázás

Ki tudná azt megmondani, hány tömött batyuba kerül egy meggyipiros Zsiguli? Hány pár csirke, hány liter tej, tejföl, túró, a temérdek tojásról nem is beszélve? És ekkor még nem esett szó a fáradságról, az állatokkal való törődésről, a hajnali vonatozásról hetente kétszer-háromszor a piacra, az ottani ácsorgásról, amíg csak elkél az áru.

De hát ez mind semmi ahhoz az örömhöz képest, amelyet az öreg Cseke házaspár érzett, amikor a gondosan összegyűjtögetett pénzt leszámolták Bálint elé.

– Na, fiam – mondta Cseke Kálmán –, most már megveheted azt az autót.

– Apám – mondta Cseke Bálint, de elszorult a torka, nem tudta folytatni, csak megölelte az öregembert, és megcsókolta az öregasszonyt.

Aztán egy napon hazajött a városból a meggyipiros Zsigulival, és megmutatta az öregeknek, hogy milyen.

– Szép – mondta Cseke Kálmán –, vigyázz rá nagyon.

– Ne menj vele gyorsan – mondta az öregasszony, és büszkén tekintett az ő derék, nagy, erős fiára, akinek most már nem kell szégyenkeznie a kollégái előtt az üzemben. Mert a kollégáknak jóval előbb volt autójuk, csak Cseke Bálint üzemmérnök várt ilyen sokáig rá.

– Mivel hálálhatnám ezt meg? – kérdezte Bálint egyikről a másikra tekintve.

– Beszélsz itt bolondokat – morogt az öregember –, a fiunk vagy te, nem egy idegen. Van neked feleség, családod, most már azokkal törődj.

– Nem úgy van az, apám – mondta kicsit erélyesebben Bálint –, nekem rossz az, ha semmivel. Tudok én a törődésről, a sok vonatozásról, a nyirkos reggelekről a piacon...

– Hát, ha tudod – mondta Cseke Kálmán –, akkor azt is tudd meg, hogy az a mi dolgunk volt. Elkorhadt az emlékezetünkben, mint a tavalyi diólevél, ott egye a fene az egészet.

– Akkor majd elviszem magukat kocsikázni – mondta Bálint –, elviszem én magukat mindenhová. Befurikázzuk az egész országot, megnézzük Pestet...

– Pestet?... – sóhajtott az öregasszony. – Látod, fiam, az jó lesz. Sokszor eszembe jutott már, hogy az milyen lehet, de hát te is tudod, nekünk erre sohase volt érkezésünk.

– Milyen lenne? – nézett rá Cseke Kálmán. – Város. Nagy város. Házakkal, emberekkel. Láttad már a televízióban, olyan.

– Más az közelről – mondta az öregasszony –, nekem te csak ne beszélj, te is szívesen megnéznéd...

– Nemcsak Pestre – mondta Bálint –, de elmegyünk Párizsba is. Mi az most már? Bepakolunk az autóba, aztán csak neki a világnak, suhanunk, mintha szárnyunk lenne... Maguk meg csak ülnek a jó puha hátsó ülésen, nézelődnek, aztán ha elpillednek, szundikálnak egy keveset...

A két öreg elmélázott ezen. Milyen lehet az? Csak ülni, és nem csinálni semmit. Ilyen velük még nem fordult elő.

Aztán Bálint visszament a városba, és hétvégeken, meg amikor tehetett, kiautózott a szüleihez a családdal vagy anélkül. Nem fordult vissza üres csomagtartóval, mindig került bele csirke, krumpli, zöldség, mikor mi, ne lássanak szükségem semmiben.

Hanem a pesti útról nem esett több szó. Bálint nem említette, az öregek meg nem firtatták. Van a fiuknak gondja, baja elég, minek még ezzel is zaklatni. Meg aztán ne higgye, hogy azért, mert megvették a kocsit, most már mindenféle követelésekkel hozakodnak elő. Majd ha neki eszébe jut, de addig nem. Megvoltak ők eddig is Pest nélkül, ezután is meglesznek. Bejártak továbbra is a piacra, úgy, mint azelőtt, és a pénzt is gondosan eldugta az öregasszony a vasalt ágyneműk alá a szekrénybe.

Piac után gyalog ballagtak ki az állomásra. Évek óta mindig így, beléjük rögződött már, nem ültek buszra, villamosra. Kicsit elől az öregember, mögötte oldalvást az öregasszony. Beszélgettek, néha megálltak a kirakatoknál nézelődni.

– Fáradt vagy, mama? – kérdezte meg egyik alkalommal Cseke Kálmán. Az öregasszony pillantásában csodálkozás. Mi történt ezzel az emberrel? Talán még sohase kérdezett tőle ilyet.

– Egy kicsit már igen... – felelte aztán

– Amott van egy pad, gyere, ülünk le...

– Nem kell, kibirom már az állomásig...

– Azért csak gyere.

Odamentek a padhoz, leültek. Az öregasszony maga mellé tette az üres kosarakat, kioldotta a fejkendőjét. Szeptember volt, a nap éppen csak annyira melegített, mint a kemencéből egy órája kihúzott kenyér. A padtól nem messze taxiállomás. Figyelték, ahogy beálltak, majd ismét kiindultak onnan az autók.

– Te, mama – mondta Cseke Kálmán –, kérdeznék én tőled valamit.
 – Csak kérdezz...
 – Ültél te már autóban?
 – Ez meg hogy jutott most eszedbe?
 – Csak úgy, eszembe jutott...
 – Tudod, hogy nem... Mikor ültél volna?...
 – Mikor? Talán valaha lánykorodban...
 Az öregasszony nevetett.
 – No, hiszen... Akkor még autót se láttam... Nem is volt az talán akkoriban...
 – Hogyne lett volna – nevetett az öregember is –, a bárónak... Nagy, csukott, fekete autója volt a bárónak, egyszer kilestem, ahogy ott ült benne, mellette meg egy takaros fiatal lány fehérben, mint az angyalok... Nem te voltál az?
 – Bizony, erre már nem emlékszem, de meglehet... Akkortájt igen-csak összejártunk a méltóságos úrral, együtt falatoztunk vele kenyeret meg vereshagymát...
 – Nahát – csóválta a fejét Cseke Kálmán –, most meg letagadnád az ösmeretséget...
 – Mókázós kedved van ma... – nevetgélt az öregasszony.
 – Baj talán, hogy az van?
 – Nem baj, mert nekem is juttatsz belőle.
 Cseke Kálmán a feleségét nézte, ahogy kicsire göbbedve ült a padon. Milyen könnyű lehet már – gondolta –,

megetethetném a tenyeremből, akár egy galambot...
 – Gyere csak, mama... – állt fel hirtelen.
 – Megyünk már? – az öregasszony a kosarakért nyúlt.
 – Megyünk, de csak ide, pár lépésre.
 – Hová?
 – Ide, na... Ahol azok a taxik állnak...
 – Mit akarsz te ott, Kálmán?
 – Mit akarok? Szalonnát sütni... Na, gyere már!
 Az első taxi ajtaja nyitva, a fiatal sofőr az ülésen hátradőlve újságot olvasott.
 – Jó napot – köszönt az öregember. – Bérbe akarnánk venni ezt az autót. Lehetséges-e?
 – Lehetséges – hajtotta össze az újságot a fiatalember. – Hová kívánnak menni, bátyám?
 Cseke Kálmán megnevezte a falut.
 – Nem több az ide, mint húsz kilométer – tette hozzá még magyarázólag. – Sokszor megjártam én azt szekérrel, de volt úgy, hogy gyalog is. Elvinne minket oda?
 – Nincs akadálya, bátyám, de az egy kicsit többbe kerül, mintha csak itt a városban...
 – Nem számít – mondta Cseke Kálmán –, annyi, amennyi...
 – Kálmán, te – súgta az öregasszony –, megvan a jegyünk a vonatra is...

– Csak ülj be, mama... Ne törődj te most a vonattal...

A sofőr betette a kosarakat a csomagtartóba, majd segített beszállni az öregeknek is.

– Hány éves, bátyám? – fordult kicsit hátra, amolyan beszélgetést kezdeményezően, amikor már robogtak kifelé a városból.

– Sok – mondta Cseke Kálmán.

– Nem látszik annyinak – nevetett a sofőr.

Az öregek az ismerős tájat nézték. Az elsuhanó kukoricásokat, napraforgótáblákat, az út menti akácosokat, melyek mintha csak díszörséget állnának a tiszteletükre. Jól érezték magukat ebben a csöndes szárnyalásban, és sajnálták, hogy olyan hamar vége lett az egésznek. Szinte csak az imént ültek az autóba, és máris a falu szélső házainál jártak.

– Máskor is, ha kell – mondta a sofőr, amikor visszaindulóban elbúcsúzott.

– Majd megkeressük – mondta Cseke Kálmán. Aztán kint maradtak még, és integettek az autónak, amíg csak látták.

– Köszönöm, Kálmán – mondta az öregasszony.

– Mit köszönsz, mama?

– Hát... a kocsikázást...

Álltak egymás mellett, hallgattak. A kutyájuk, egy korcs kuvasz került elő valahonnan, körülugrálta őket, kapkodott a kezük után.

Szőcs Kálmán

Fohász

A mindennapi hazugságtól fölállik a szánk,
 Szemünk rebeg, kezünk remeg, vállunk riadva ráng,
 Költő, segíts e vad fajon, küldd el okos szavad,
 Mondd meg, hogy rab, ki azt üvölti, hogy boldog és szabad.
 Költő, értesd meg velük, nincs elég arany s urán,
 Hogy úr lehessen úrhajót-teremtő ész-urán,
 Ki elfelejti önmagát. – Költő, ha lelked él,
 Küldj milliárd palackot elveszendő lelkekért.

Ungár Margit

(1897–1969)

Már nem emlékszem, hogy mi volt a címe annak a sorozatnak, amely egy ügyvédi iroda munkáját mutatta be. A szereplők okos, szép, átverhetetlen ügyvédek voltak, és azokat képviselték, akiknek nem állt hatalmukban megvédeni igazukat. Többnyire pénzük sem volt arra, hogy megfizessék méltóságuk védelmét, visszaszerezzék szavuknak a hitelét. Elbűvölten bámultam az eseményeket, sodródtam a cselekménnyel, képzeletben ott ültem a tárgyalásokon, és arról álmodoztam, hogy egyszer majd én is ilyen rátermett, bölcs védőügyvéd leszek, és én fogom számon kérni az adott szót, én fogok igazságot szolgáltatni az elnyomottaknak, szegényeknek, becsapottaknak.

Ügyvéd nem lettem, de még mindig felnézek azokra az emberekre, akik szenvedéllyel, az igazság oldalán állva azért dolgoznak, hogy a sok „lehet”, „talán”, „esetleg”, „nem is tudom”, gyanús „becsületszavamra” világában a kimondott szó legyen igen vagy legyen nem.

Ennek szolgálatára született 1897-ben Diósgyőrben egy zsidó családban Ungár Margit. Egy olyan korban álmodott ügyvédi karrieréről, amikor a nők csak bölcsészeti, orvosi és gyógyszerészeti karra iratkozhattak be továbbtanulni. 1918-ban neki mégis sikerül a jogi karra bejelentkezni. Debrecenben, majd Szegeden tanul, és kitűnően vizsgázik. 1923-ban nagy szenzációként megszerzi a diplomáját, de csak 1928-ban avatják ügyvéddé. Munkájára hivatásként tekint: „...*ügy döntöttem: a segítő kéz munkása leszek, azokat fogom képviselni, akik a társadalom száműzöttjei. Elsősorban a leányanyákat, akiknek a tapasztalatlanságával, jóhiszeműségével annyian visszaélnek...*”

Hogy miért okozott mégis gondot az ügyvédi társadalomnak Ungár Margit diplomájának elismerése és foglalkoztatása? A Magyar Ügyvédi Kamara akkori alapszabályának – nincs tudomásom róla, hogy ez most, hogy hangzik – ez volt az első mondata: „Ügyvéd lehet minden olyan férfi...”. Nőkről nem volt szó, mit lehet akkor tenni Margittal, aki nemcsak okos, de szép is? Rátermettségét nem tudják elvitatni, és végül bizalmat sza-

vaznak neki, de munkát nehezen adnak. A bátyja irodájában kezdi el gyakoroltságát, majd Vági József ügyvédhez kerül, akivel összeházasodnak, és egymás munkáját támogatva boldog házasságban élnek.

Reménytelennek látó ügyek jutnak neki, de kitartóan védi a társadalom száműzöttjeit.

Nemcsak ügyvédi körökben kelt szenzációt az ügyek bonyolításában tanúsított éleslátása, érveléseit a sajtó is követi. Újságírok folyamatosan cikkeznek róla, és a jogi szaklapok is kiemelik tudását. Egyik védőbeszéde a perbeszédgyűjteményébe is bekerül.

Bár nem ez volt a célja, de küzdelmei, hogy helytálljon egy férfi társadalom által uralt szakmában, egyenesen vezetnek a női egyenjogúságokért harcolók sorába. Tagja lesz és segíti a Feministák Egyesületét. 1939-ben a „zsidó ügyvédek névjegyzékébe” kerül. Csodával határos módon éli át férjével, családjával a háború borzalmaikat, és egy darabig tagja lesz az egységes bírói és ügyvédi bizottságnak. Egészségük megrendül, szegénységben, elhagyatottságban élnek. Így is dolgozik, ezekben az években írja meg *A nők jogi helyzete Magyarországon Szent István korától napjainkig* című könyvét. 1969-ben hal meg, az országos főrabbi búcsúztatja.

Korabeli feljegyzésekből lehet olvasni, hogy Ungár Margit mosolyogva állt a vizsgáztató bizottság előtt, és így felelt a kérdésekre. Próbálom kitalálni minek szólt ez a mosoly? Annak, hogy végre itt állhatok, és teljesült az álmom? Annak, hogy elégedett vagyok magammal? Annak, hogy most kezdődik igazán az élet? Annak, hogy megmutathatom mit tudok, hogy kinek teremtett az Isten? Nem tudhatom, de jólesik arra gondolni, hogy az a mosoly nem volt hiábavaló. Arról tanúskodik, hogy így is lehet dolgozni, embereket védeni, kimondott szót igazolni, értelmesen élni: megelégedetten, a jól végzett munka örömeivel. Ungár Margit első magyar ügyvédnőként nemcsak boldogan tehetett azt, amit szeretett és tudott, hanem megbecsülést szerzett a nők számára egy olyan szakmában, ahol addig nem lehetett helyük. Élete, munkássága hiteles, példaértékű. Nagy kincs ez az értékesítés korában mindannyiunk számára.

A Sporthirlap 1929. január 12-ei lapszáma tudósítást és portrét közöl az első magyar női ügyvédről

• BEREKMÉRI MELINDA

TE melyik fiúhoz hasonlítasz?

Egy embernek volt két fia. Az elsőhöz fordulva ezt mondta: Fiam, menj el, dolgozz ma a szőlőben! Ő így felelt: Nem akarok. Később azonban meggondolta magát, és elment. Azután a másikhoz fordulva annak is ugyanezt mondta. Ő azonban így felelt: Megyek, uram. De nem ment el.

Máté 21,28-30

Jézus a hegyi beszédben azt tanítja:

„ha igent mondotok, az legyen igen, ha pedig nemet, az legyen nem”

Felelj igennel vagy nemmel
az alábbi állításokra:

- A Biblia Isten szava! _____
- Aki hisz Jézusban, üdvözülni. _____
- Isten 7 nap alatt teremtette a világot. _____
- Ézsaiás az Újszövetség prófétája. _____
- Keresztelő Jánost lefejezték. _____
- Péter elárulta Jézust. _____
- Tamás vámszedőből lett tanítvány. _____
- Jézus Jeruzsálemben született. _____
- Jézus kereszthalált halt. _____
- Jézus meggyógyította Péter anyósát. _____
- Jézus lecsendesítette a folyóvizet. _____
- Jézus találkozott kisgyermekkel. _____

Rejtvényünkbe a Zsoltárok könyvének egyik drága biztatását építettük be.

Vízszintes:

1. A beépített zsoltárvers első része, 12. Amerikai indián törzs, 13. Áron főpap felesége (2Móz 6,23), 14. Kerítetlen tábor! 15. Íme Ő, 17. Villanykörte, 18. Biztató szócsonka, 19. A kapu régies megnevezése, 21. Részben leró! 22. Tiltó szócsonka, 23. Híres óegyiptomi szobor, 25. Nem kevés, de nem is sok, 27. Hatágú egynemű hangzó, 28. Gárdonyi Géza (1863–1922) sírja e város várában található, 29. ...bátor, Mongólia fővárosa, 30. Ezt teszi az, aki alapot önt, 31. ... Béla (1892–1973), erdélyi emlékiró, 32. Vissza: friss levegő székely tájszólásban, 33. E fölösleges, üres beszéd, 34. Kötőszó, 35. Ő lenne?

37. Kedd közepe! 38. Gabonát öszszezúz, 40. Imádkozzál – latinul, 41. Középen kirak! 42. A szükségesnél sokkal több, 45. Hamisított savanyító.

	1	2	3	4	5	A	6	7	8	9	10	11	
12							13						
14				15		16		17					T
18			19				20		21			22	
23		24				25		26			27		
28					29					30			
31				32					33				
34			35					36				37	
S		38			39		40				41		
42	43					44		45		46			
							N						47

Függőleges:

1. Haragos zúgolódás, 2. Régi úrmérték, 3. Rigó farka! 4. Vissza: felcsavart női hajviselet, 5. Manasse fia (4Móz 32,41), 6. Délelőtt, 7. Gyakori arab név, 8. Nád hangja gyenge szél idején, 9. Ez a gumi életet menthet, 10. Indonéziai város Flores szigetén (é. f.), 11. Rába egynemű hangzó, 12. Babilóniába hurcolt próféta. Nevének jelentése: Isten a bírám. Látomásai az utolsó idők titkaira néznek (Dán 7-12), **16. A zsoltárvers befejezése**, 19. Finom szemcse, 20. A mások becsületét titokban tönkretevére mondják, 22. Vissza: különösen sokat szenvedett ószövetségi próféta, akiről tudjuk, hogy már születése előtt elhívta Isten (Jer 1,1-5), 24. Tagadást kifeje-

ző határozószó, 26. Személyes névmás, 27. Az apa kedveskedő megszólítása, 29. Rövidítve ugyanez, 30. Becézett Eduárd, 32. Összevissza regöl! 33. Attila hun király másik, ritkán használt neve, **34. A zsoltárvers második része**, 35. Határozottan megjelölő, 36. Közéletei ország az egykori Perzsa Birodalom helyén, 38. Az idős kor gyakori jelzője, 39. Félig lebben! 41. Becézett Ilona, 43. Kecses kérődző állat, 44. Tiltószó: szintén ne, 46. Emléktörődék! 47. Német autók jele.

Megjegyzés: A bibliai nevek és fogalmak a Károli-fordítás szerint írandók.

Készítette: Zöld György

proMissio
egyesület

Mária és Márta Magazin — kiadja a **proMissio Egyesület**

Munkatársak: Berekméri Melinda, Borsos Melinda, Bustya Sándor, Czirmay Csaba Levente, Korondi Kinga, Simon Imola Zsuzsanna, Székely Ferencz

Korrektor: Bálint Boglárka

Borítótér: Orbán Tibor, **fotó:** www.freepik.com

Cím: Marosvásárhely, Bernády György tér 3. szám

Tel: 0265-214975

e-mail: magazin@mariaesmarta.ro

Honlap: mariaesmarta.ro

ISSN: 1583-1329; **Nyomda:** Intermedia Kft.

A jó gazdasszony holtig tanul

Őszi almaleves

Hozzávalók (4-5 személy részére): egy csirke csontos részei, zúzája, 0,5 kg alma, 5-6 közepes sárgarépa, 1 petrezselyemgyökér, 1 hagyma, 1 zöldpaprika, 2-3 szál csombor, 1 kisebb szál zellerzöld, kis csokor petrezselyemzöld. Az eresztékhez: 1 tojás, 2 evőkanál liszt, 2 dl tej. Ízlés szerint pici citromsó.

Elkészítés: A csontos csirkehúst kb. 2,5 liter vízben főni tesszük, sózzuk, hozzáadjuk az egészben hagyott hagymát, a kicsumázott, kettőbe vágott paprikát. Amikor a hús már majdnem megpuhult, hozzáadjuk a meghámozott, karikára vágott leveszöldségeket, valamint a fehér cérnával összekötözött csombort és zellerzöldet, együtt puhára főzzük, majd eltávolítjuk belőle a hagymát, a paprikát, az összekötözött fűszereket. Az utolsó öt percben hozzáadjuk a meghámozott, kockára vágott almát, és egészen alacsony lángon főzzük. Elkészítjük az eresztéket: a tojást csomómentesre kavargatva a liszttel, felengedjük 1 dl vízzel, majd a tejjel, hőkiegyenlítővel a leveshez adjuk, 1-2 percig folyamatosan kavargatva hagyjuk újra forrni. Végül megszórjuk a finomra aprított petrezselyemzölddel, és ha még szükséges, pici citromsóval savanyítjuk.

Sült csirkecomb szilvaraguval

Hozzávalók: - A húshoz: 4 db csirkecomb, 3 gerezd fokhagyma (zúzott), 6 dkg vaj, só ízlés szerint, bors ízlés szerint (frissen őrölt). A szilvaraguhoz: 40 dkg szilva, 2 dl száraz vörösbort, 2 ek. barna cukor, 1 csipet só, 3 dkg vaj, 10 ek. pecsenyesír (a sült csirke saftjából). A tört burgonyához: 80 dkg burgonya, só ízlés szerint, 10 ek. pecsenyesír (a sült csirke saftjából). A tálaláshoz zöldfűszer ízlés szerint.

Elkészítés: A megtisztított, szárazra törölt egész csirkecombokat sózzuk, borsozzuk. A puha vajhoz adjuk a zúzott fokhagymát, és bekenjük vele a húsokat. Kisebbsépsibe fektetjük őket, felöntjük 1 dl vízzel, és lefedjük alufóliával. 190 fokra melegített sütőben 25-30 percig sütjük, levesszük az alufóliát, és addig sütjük, amíg a hús pirosra nem sül. A szilvaraguhoz a megmosott, szárazra törölt szilvát kimagozzuk. Közepes lángon felhevített serpenyőbe dobjuk, és átmelegítjük őket. Hoz-

záadjuk a bort, a cukrot, a sót és néhány keverés után a csirkesaftot. 2-3 perc forralás után levesszük a tűzről, és hozzákeverjük a vajat. A körethez a megtisztított burgonyát kockára vágjuk, és sós vízben megfőzzük. Áttörjük, a sóval és a sült csirke safttal elkeverjük.

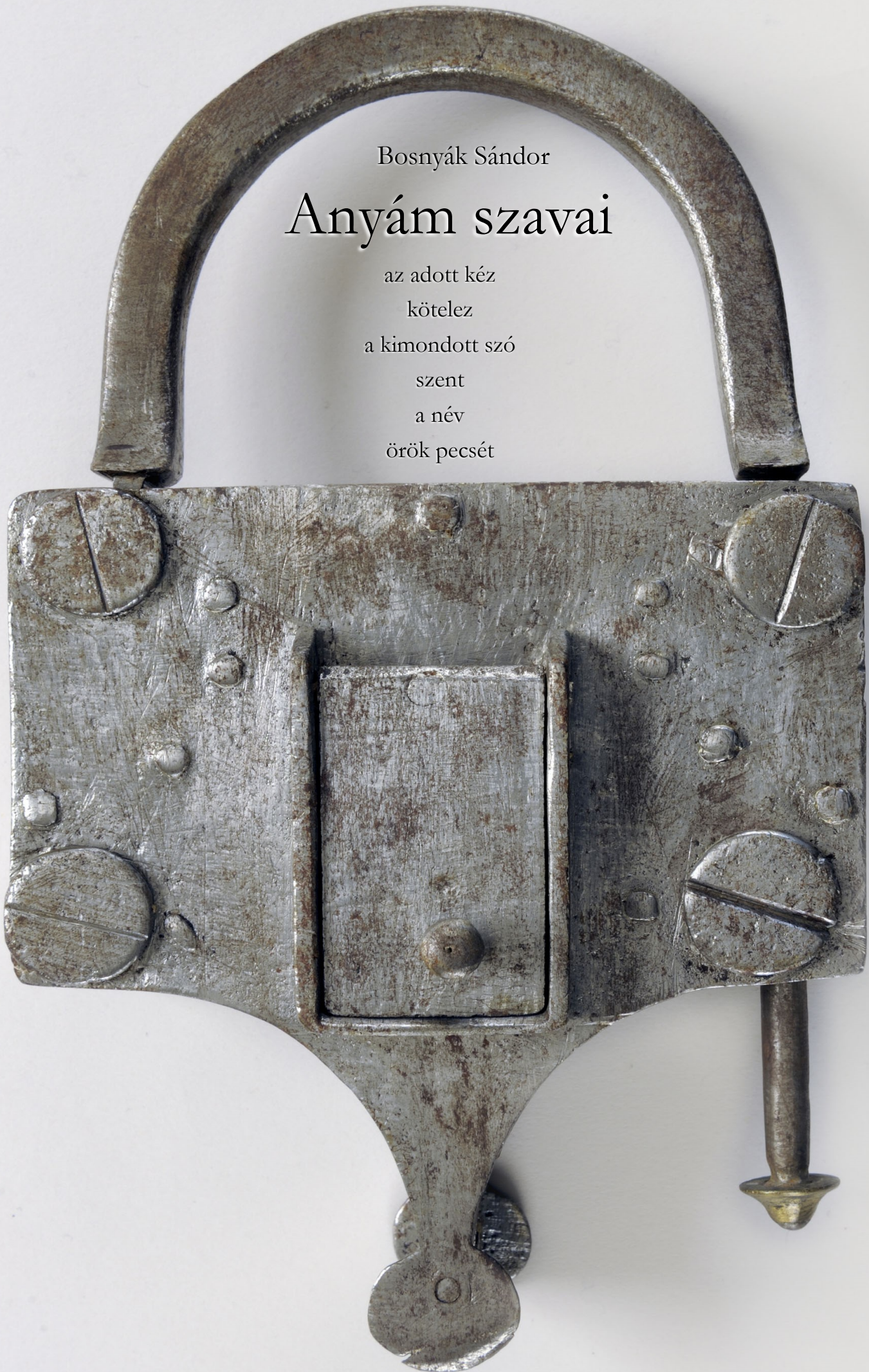

Körtés sütemény

Hozzávalók: 180 g vaj (lágy), 150 g barna cukor, 4 db tojás, 250 g finomliszt, 120 ml tej, 1 tk. sütőpor, 6 közepes db körte, 1 tk. fahéj, 2 ek. barna cukor, 100 g mandulapehely.

Elkészítés: A vajat botmixer segítségével elkeverjük a cukorral, majd hozzáadjuk a tojásokat. Ezután jöhet bele a liszt, a sütőpor és a tej. A körték felét vágjuk fel kockákra, majd keverjük a tésztába a mandulapehely felével. A tésztát keverjük el jól, majd öntsük bele egy sütőpapírral kibéelt formába. A maradék körtét vágjuk félbe, vágjuk ki a magházat, majd vágjunk belőle szép, vékony szeleteket. A szeleteket ízlésesen, egy kicsit szécsúsztatva fektessük el a tészta tetején, úgy, hogy az egészet befedje. A fahéjat keverjük el a 2 evőkanál cukorral, majd hintsük meg vele a körték tetejét. Erre jöhet a maradék mandulapehelyből egy kevés, de ne használjuk fel az egészet, hogy maradjon díszíteni sütés után is! 180 fokra előmelegített sütőben kb. 45 perc alatt süssük készre a süteményt. Amikor kivesszük a sütőből, hagyjuk hűlni, tálalás előtt pedig megszórhatjuk a maradék mandulával.

Bosnyák Sándor

Anyám szavai

az adott kéz
kötelez
a kimondott szó
szent
a név
örök pecsét